

Nr 39

Utlåtande i anledning av motion angående lokaliseringpolitiska åtgärder avseende södra delen av Älvsborgs län, m. m.

I motionen II: 492 av herr *Carlstein* och fru *Hörnlund* hemställes

»att riksdagen måtte besluta

a) att fortsatta lokaliseringpolitiska åtgärder i syfte att få till stånd ökad differentiering av näringslivet i södra delen av Älvsborgs län vidtages,

b) att en utredning tillsättes med uppdrag att utreda textil- och konfektionsindustrins fortsatta utveckling samt att frågan ur såväl beredskapspolitiska, handelspolitiska, sysselsättningspolitiska som lokaliseringpolitiska synpunkter ingående analyseras och belyses».

Arbetsmarknadsstyrelsen har efter remiss avgivit yttrande över motionen.

Motionen

Frågan om textil- och konfektionsindustrins fortsatta utveckling är, uttalar motionärerna, av utomordentlig betydelse för södra delen av Älvsborgs län på grund av industrigrenens starka koncentration till denna region. En fjärdedel av de sysselsatta inom näringen, vilken nu befinner sig i ett besvärligt läge, finns i Älvsborgs län, och 45 procent av länets industrisysselsatta är anställda inom denna industrigren. Regionen måste, framhålls det, tillförsäkras ett betydligt mer differentierat näringsliv, om inte en negativ befolkningsutveckling skall äga rum i accelererad takt. Ansträngningarna att lokalisera företag i andra branscher till regionen bör därför fortgå. Textil- och konfektionsindustrins fortsatta utveckling bör därjämte klarläggas, eftersom denna industrigren alltjämt kommer att svara för en betydande del av arbetsmöjligheterna. Motionärerna diskuterar sedan lågprisimporten av textil- och konfektionsvaror och dess verkningar. I detta sammanhang berörs bl. a. svenska företags filialverksamhet i Portugal, verkningarna från beredskapssynpunkt av en sänkt självförsörjningsgrad i fråga om textil- och konfektionsvaror samt principerna för den militära upphandlingen av sådana varor. Hittills företagna utredningar rörande textil- och konfektionsvaruindustrin säges icke ge tillräckligt underlag för erforderliga långsiktiga bedömningar men kunna ligga till grund för en förnyad, mera allsidig utredning.

Tidigare behandling av en likartad motion

En motion med likartat syfte väcktes av samma motionärer vid 1966 års riksdag. Däri hemställdes att den till lokaliseringberedningen knutna expertgruppen för regional utredningsverksamhet skulle få i uppdrag att verkställa utredning av näringsstrukturen i södra delen av Älvsborgs län samt framlägga förslag om lokaliseringpolitiska åtgärder syftande till att häva industriensidigheten och förstärka näringslivet i regionen. Bankoutskottet (utl. 1966: 27) anförde bl. a. att det i första hand var en naturlig uppgift för planeringsrådet i Älvsborgs län att söka finna vägar att åstadkomma ett rikare och mera differentierat näringsliv i området. Vidare nämnde utskottet att investeringsfondmedel i vissa fall fått tagas i anspråk för ändamål som innebar att näringslivet i boråsregionen förstärktes. Utskottet sade sig förutsätta att vederbörande centrala instanser även i fortsättningen hade sin uppmärksamhet inriktad på de i motionen berörda frågorna och vidtog de åtgärder som kunde anses påkallade. Riksdagen beslöt att motionen skulle anses besvarad med vad utskottet anfört.

Remissyttrandet

Arbetsmarknadsstyrelsen konstaterar att det av motionärerna åsyftade området i stort sett sammanfaller med Borås A-region. Näringslivet i denna region domineras, framhålles det, av textil-, beklädnads- och sömnadsindustrin. Av de 91 500 förvärvsarbetande i regionen år 1965 var ca 32 procent sysselsatta inom dessa branscher mot 3 procent i hela riket. Om befolkningsutvecklingen anføres:

Borås A-region har under hela 1960-talet haft flyttningsförluster till andra delar av riket. Under perioden 1961/66 var nettoutflyttningen i medeltal per år 754 personer. Utflyttningen var störst i början och slutet av perioden. Trots denna relativt stora inrikes nettoutflyttning har regionen ökat sin befolkning från 177 572 år 1960 till 183 582 personer år 1966. Den procentuella folkökningen har härigenom varit nästan lika stor som i riket i dess helhet. Befolkningstillväxten förklaras bl. a. av den stora nettoinflyttningen från utlandet. Under 1966 hade sålunda Borås A-region en inrikes nettoutflyttning på 1 348 personer men samtidigt en utrikes nettoinflyttning på 809 personer.

Utflyttningen till andra delar av riket sammanhänger med den struktur-omvandling som länets näringsliv genomgått och fortfarande genomgår. Från början av år 1965 och fram till slutet av år 1967 har sålunda industrin i länet varslat om nedläggningar och driftsinskränkningar berörande sammanlagt 6 500 personer.

Många av dem som friställts genom näringslivets omvandling har, påpekar styrelsen, genomgått arbetsmarknadsutbildning eller erhållit flyttnings-

hjälp för anställning på annan ort i eller utanför länet. Vidare gäller att regionen genom lokaliseringpolitiska åtgärder tillförts eller kommer att tillföras ett antal nya arbetstillfällen. Om lokaliseringsverksamheten i boråsregionen anföres följande:

Sedan 1.7.1965 har beslut fattats om stöd via ianspråktagande av investeringsfondsmedel och statligt lokaliseringsstöd till sammanlagt 57 arbetsställen inom industrin innebärande ett beräknat sysselsättningstillskott på drygt 1 600 personer. Mer än hälften av dessa arbetsställen är belägna i Borås stad. De sammanlagda investeringar vid de arbetsställen som på detta sätt fått lokaliseringpolitiskt stöd kan beräknas till 150 miljoner kronor. Förutom att fler arbetstillfällen tillförts Boråsregionen har lokaliseringsföretagens branschriktning även medfört en större differentiering av industrins sammansättning.

Styrelsen önskar i detta sammanhang erinra om de möjligheter som föreligger enligt KK 23 april 1965 om statligt lokaliseringsstöd (nr 101) att bevilja lokaliseringsstöd till regioner med ensidigt näringsliv i och för önskvärd differentiering. Styrelsen har mot denna bakgrund tillstyrkt lokaliseringsstöd till företag, som avser att etablera sig eller expandera i södra delen av Älvsborgs län under förutsättning att en mera påtaglig sysselsättnings-effekt därmed uppås.

Genom de betydande insatserna av arbetsmarknadspolitiska åtgärder i boråsregionen har, uttalar styrelsen slutligen, omställningsproblemen i samband med näringslivets strukturomvandling kunnat begränsas. I medeltal under perioden 1963—1967 var sålunda 0,39 procent av befolkningen i yrkesverksam ålder registrerad vid arbetsförmedlingen som arbetslös. Motsvarande tal för hela riket uppgick till 0,50 procent.

Planerad utredning om textil- och konfektionsindustrin

Det våren 1968 inrättade näringspolitiska rådet behandlade vid sitt sammanträde den 2 maj 1968 textil- och konfektionsindustrins aktuella svårigheter. Till sammanträdet hade förutom rådets ordinarie ledamöter kallats förträdare för företagare och löntagare inom textil- och konfektionsindustrin samt för textilvaruimportörerna. Enligt en efter sammanträdet utfärdad kommuniké behandlades därvid ingående de akuta problem som ifrågasvarande industribranscher har att brottas med och redovisades olika åtgärder från industrins sida såsom rationalisering, anpassning av produktvalet, samarbete med utländska företag, etablering i utlandet och exportansträngningar. För att undersöka hur man skulle kunna komma till rätta med de långsiktiga problemen skulle, meddelades det, en utredning tillsättas. Härom anfördes följande.

Avsikten är att belysa textil- och konfektionsindustrins möjligheter att framgångsrikt genomföra en fortsatt omställning som syftar till en varaktigt stärkt konkurrenskraft. Utvecklingen av nya produkter intar här en

central plats. Vidare skall möjligheterna till fortsatta rationaliseringar undersökas vad gäller såväl produktionen som försäljning, distribution och administration. Utredningen kommer i detta sammanhang att pröva vilka åtgärder som kan vara påkallade från statsmakternas sida. Förutsättningarna att göra en sådan utredning snabbt är goda då dessa branscher genom tidigare utredningar är väl belysta och utredningsmaterial av kartläggande karaktär redan finns i betydande omfattning.

Utskottet

I sitt föregående utlåtande, nr 38, har utskottet behandlat vissa handelspolitiska frågor som gäller textil- och konfektionsvarubranscherna och som berörs också i den nu förevarande motionen. Till det nämnda utlåtandet får utskottet här hänvisa såvitt avser motionens handelspolitiska aspekter.

Efter det att motionen väcktes har de däri diskuterade frågorna blivit föremål för uppmärksamhet inom det nyinrättade näringspolitiska rådet. Därvid har aviserats att en utredning rörande textil- och konfektionsindustrin kommer att tillsättas. Motionärernas huvudönskemål, som just gäller att en sådan utredning skall komma till stånd, kommer sålunda att bli uppfyllt.

Motionärerna begär dessutom att riksdagen skall besluta att fortsatta lokaliseringpolitiska åtgärder skall vidtas i syfte att åstadkommas en ökad differentiering av näringslivet i södra delen av Älvsborgs län. Såsom framgår av arbetsmarknadsstyrelsens yttrande över motionen har redan träffats ett stort antal beslut om ianspråktagande av investeringsfundsmedel och om lokaliseringsstöd varigenom det av motionärerna angivna syftet befrämjas. Styrelsen erinrar också om den författningsföreskrift som utfärdats beträffande lokaliseringsstöd till regioner med ensidigt näringsliv. Det torde kunna förutsättas att Kungl. Maj:t och arbetsmarknadsstyrelsen även fortsättningsvis beaktar behovet av sådana lokaliseringpolitiska åtgärder som motionärerna efterlyser.

Utskottet finner sålunda att motionärernas önskemål kan väntas bli tillgodosedda utan särskilt initiativ från riksdagens sida. Därför hemställer utskottet,

att riksdagen avslår motionen II: 492.

Stockholm den 21 maj 1968

På bankoutskottets vägnar:

NILS STÄHLE

Närvarande:

från första kammaren, herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Hilding (fp)*, Enarsson (h), Larfors (s)*, Lundberg (h), fru Lundblad (s) och herr Wikberg (cp)*;

från andra kammaren: herr Regnéll (h)*, fru Renström-Ingenäs (s)*, herrar Berglund (fp), Börjesson i Glömminge (cp), Bengtsson i Landskrona (s), Löfgren (fp) och Gustavsson i Ängelholm (s).

* Ej närvarande vid justeringen.